

DOI: [https://doi.org/10.31470/2786-6424-2022-1\(2\)-76-83](https://doi.org/10.31470/2786-6424-2022-1(2)-76-83)

ORCID 0000-0003-3590-9428

ПАНГЕЛОВ Борис

*кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри спортивних дисциплін,
Університет Григорія Сковороди
в Переяславі*

PANHELOV Borys

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the Department of
Sports Disciplines, Hryhoriy Skovoroda
University in Pereiaslav*

✉ kafedra.tmfvis@ukr.net

ORCID 0000-0001-9826-2065

КРАСОВ Олександр

*старший викладач кафедри теорії та
методики фізичного виховання і спорту,
Університет Григорія Сковороди
в Переяславі*

KRASOV Oleksandr

*Senior lecturer of the Department of
Theory and Methodology of Physical
Education and Sports, Hryhoriy
Skovoroda University in Pereiaslav*

✉ kafedra.tmfvis@ukr.net

ORCID 0000-0003-3452-9976

ХАКАЛО Аліна

*студентка III курсу факультету фізичної
культури, спорту і здоров'я, Університет
Григорія Сковороди в Переяславі,*

HAKALO Alina

*Student of the III course of the Faculty of
Physical Culture, Sports and Health,
Hryhoriy Skovoroda University
in Pereiaslav*

✉ alinahakalo3@gmail.com**ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ ПОЧАТКОВИХ
КЛАСІВ В КОНТЕКСТІ ВИМОГ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ****INNOVATIVE APPROACHES TO PHYSICAL AND HEALTH WORK WITH PRIMARY CLASS STUDENTS
IN THE CONTEXT OF THE REQUIREMENTS OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL****Анотація**

Вступ. Вимоги Нової української школи потребують перегляду та осучаснення методик проведення не тільки уроків з фізичної культури, але й інших організаційних форм фізичного виховання учнів початкових класів. На думку фахівців ця ідея може бути реалізована тільки через гармонійне поєднання здобутків класичної теорії та методики з інноваційними підходами до підвищення творчої активності та соціальної взаємодії учнів в процесі занять фізичними вправами. У цьому зв'язку виникає необхідність у вивченні інноваційних підходів до оптимізації процесу фізичного виховання молодших школярів які пропонують вітчизняні вчені з метою їх подальшого впровадження у практичну діяльність.

Мета дослідження – аналіз, систематизація та узагальнення даних спеціальних джерел щодо інноваційних підходів до організації роботи з фізичного виховання молодших школярів.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення даних літературних джерел; метод системного аналізу.

Результат дослідження. Інноваційні технології є невід'ємною частиною розвитку та вдосконалення системи фізичного виховання є предметом дослідження багатьох науковців (О. М. Саїнчук, 2014; В. М. Кириченко, 2015; О. О. Мітова, 2016; Н. Є. Пангелова, 2018; С. В. Власова, 2019; І. О. Юзковець, 2020; Н. В. Москаленко, 2022 та ін.). Науковці пропонують підходи щодо застосування нових видів рухової активності, методичних положень, організаційних форм.

Висновки. Можна виділити наступні спільні тенденції у дослідженнях провідних вчених щодо зазначеної проблеми: необхідність застосування інноваційно-оздоровчих технологій для покращення фізичного стану дітей; розвивати варіанти ідей та можливості створення нових оздоровчих технологій; експериментувати з інноваційними підходами у фізичному вихованні та ін.

Ключові слова: інноваційні технології, фізичне виховання, молодші школярі.

Annotation

Introduction. The requirements of the New Ukrainian School require a review and modernization of the methods of conducting not only physical education lessons, but also other organizational forms of physical education of elementary school students. According to experts, this idea can be implemented only through a harmonious combination of the achievements of classical theory and methodology with innovative approaches to increasing the creative activity and social interaction of students during physical exercises. In this connection, there is a need to study innovative approaches to optimizing the process of physical education of younger schoolchildren, which are proposed by domestic scientists with the aim of their further implementation in practical activities.

The purpose is to analyze, systematize and generalize data from special sources regarding innovative approaches to the organization of work on physical education of younger schoolchildren.

Research methods: theoretical analysis and generalization of data from literary sources; method of system analysis.

Results of researching. Innovative technologies are an integral part of the development and improvement of the system of physical education of schoolchildren. The issue of the implementation of innovative technologies in the field of physical education is the subject of research by many scientists (O. M. Sainchuk, 2014; V. M. Kyrychenko, 2015; O. O. Mitova, 2016; N. Ye. Pangelova, 2018; S. V. Vlasova, 2019; I. O. Yuzkovets, 2020; N. V. Moskalenko, 2022, etc.). Scientists propose approaches to the application of methods and forms of new types of motor activity, methodological provisions, and organizational forms.

Conclusions. The following common trends can be identified in the research of leading scientists regarding the mentioned problem: the need to use innovative health technologies to improve the physical condition of children; to develop options for ideas and the possibility of creating new health technologies; to experiment with innovative approaches in physical education, etc.

Key words: innovative technologies, physical education, younger schoolchildren.

Вступ. Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень. Предметом навчання у початковій школі в галузі фізичного виховання є рухова активність із загальноосвітньою спрямованістю. Задекларовані в Держстандарті підходи до змісту занять фізичною культурою орієнтують учителів не тільки на фізичну складову, а й на розвиток особистості, диференціацію навчального матеріалу. Розв'язання цих завдань допускає відхід від жорсткої регламентації занять, підвищує їхню емоційну насиченість, забезпечує максимальну різноманітність форм, методів та засобів фізичного виховання, широке використання інноваційних технологій фізичного виховання [5, 11, 12, 16].

З вищевикладеного помітно, що досягнення учнями початкової школи таких високих навчальних результатів потребує перегляду та осучаснення методик проведення уроків в Новій українській школі. Так на думку Моїсєєва С. О. зі співав. [9] ця ідея може бути реалізованою тільки через гармонійне поєднання здобутків класичної теорії і методики з інноваційними підходами до підвищення творчої активності та соціальної взаємодії учнів на уроках фізичної культури.

Оптимізація стану фізичного здоров'я та фізичної підготовленості школярів є найголовнішими завданнями, які постають перед українським суспільством. Це потребує забезпечення раціональних режимів рухової активності, відповідних особливостям вікового розвитку учнів початкової, основної та старшої школи. З огляду на те, що саме в дитинстві закладається фундамент здоров'я людини, дотримання принципу вікової адекватності фізичних навантажень є надзвичайно важливим. Рухова активність є одним з основних чинників, які визначають рівень фізичного стану дітей [6, 14, 20]. Реалізація необхідного рівня рухової активності дітей є основою нормального розвитку організму, стимулювання його адаптивних механізмів.

Оптимізацію фізкультурно-оздоровчої роботи можна визначити як процес, спрямований на якісні зміни компонентів її структури, внаслідок чого відбувається здатність контингенту досягати більш високих результатів. Проектування інноваційних програм фізкультурно-оздоровчої роботи дозволяє визначити ознаки реальних змін у діяльності закладів освіти, зміни, які визначають інноваційний процес, рівні інноваційного процесу, функції інноваційної програми [11, 13, 14, 23].

Сучасні інноваційні та інтеграційні процеси у світі, як рушійні сили еволюційного розвитку закономірно обумовлюють виникнення кризових ситуацій в освіті, у тому числі в системі фізичного виховання школярів. У сучасній освітній ситуації в Україні відзначається погіршення здоров'я школярів, нерозвиненість у них потреб у заняттях фізичною культурою і спортом. У цьому зв'язку виникає

необхідність у вивченні інноваційних підходів до оптимізації процесу фізичного виховання молодших школярів, які пропонують вітчизняні вчені з метою їх подальшого впровадження у практичну діяльність.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконане згідно з тематичного плану науково-дослідної роботи Університету Григорія Сковороди в Переяславі на 2020-2024 рр. за темою «Інтеграція фізичного, інтелектуального й духовного розвитку дітей, підлітків і молоді України в процесі фізкультурно-оздоровчої й спортивної діяльності» (№ державної реєстрації 0118U003847).

Мета дослідження – аналіз, систематизація та узагальнення даних спеціальних джерел щодо інноваційних підходів до організації роботи з фізичного виховання молодших школярів.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення даних літературних джерел; метод системного аналізу.

Результати дослідження. Інноваційне навчання – це такий вид навчання, який зорієнтований на динамічні зміни в навколишньому світі. Це така навчальна діяльність, яка базується на оригінальних методиках розвитку когнітивних процесів, фізичних і креативних здібностей, високих соціально-адаптивних можливостей особистості.

У навчальному контексті поняття «інновація» означає створення новітніх підходів і технологій на основі переосмислення попереднього досвіду, а також запровадження сучасних досягнень та їх комплексне використання [13, 14].

Н. В. Москаленко (2018) зауважує, що аналіз розвитку сучасної системи шкільної освіти в Україні показує, що не зважаючи на велику кількість новацій в системі навчання та виховання, галузі фізичного виховання вони мало стосуються. У навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи спостерігається перевантаження предметами, які розвивають тільки розумову діяльність. При цьому, практично не враховується зниження рівня фізичного розвитку сучасних дітей і погіршення стану їхнього здоров'я. Необхідно відмітити, що у теперішній час у практиці шкільного фізичного виховання спостерігається нівелювання її мети і зведення до суто нормативного підходу, що не тільки суперечить ідеї формування гармонійно розвиненої особистості, але й сприяє зниженню (і без того критичного стану) здоров'я школярів [12].

У системі шкільного навчання особливе місце займає молодший шкільний вік, оскільки це період набуття соціального досвіду. Зокрема, інтенсивно формуються інтереси, потреби, мотивація до певних видів діяльності, інтенсивно розвиваються пізнавальні та креативні здібності дитини [2, 7].

Використання сучасних програм фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми шкільного віку передбачає модернізацію навчально-виховного процесу у всіх формах роботи з фізичного виховання з використанням новітніх педагогічних технологій.

Спеціалісти звертають увагу на необхідність кардинальної перебудови навчально-виховного процесу з фізичного виховання у закладах середньої освіти, вдосконалення змісту його основних складових (теоретичної, практичної, педагогічного контролю), впровадження інноваційних підходів у практику, які передбачають урахування психофізіологічних закономірностей розвитку дитини, забезпечення оптимального рівня рухової активності, задоволення потреби у заняттях певними видами фізичних вправ.

Сучасні підходи до засвоєння теоретичних знань, пов'язаних з формуванням основ здорового способу життя, засвоєнням знань про користь фізичних вправ, гігієнічні вимоги та ін., не завжди враховують особливості розвитку та інтереси дітей молодшого шкільного віку. Це обумовлює пошук підходів до процесу формування теоретичних знань, що є обов'язковою складовою фізкультурної освіти, яка значною мірою впливає на залучення дітей до занять фізичною культурою [8, 13].

Теоретична підготовка в галузі фізичної культури і спорту покликана виконувати роль найважливішого чинника, що забезпечує повноцінне життя, досить повне розкриття найрізноманітніших задатків і здібностей, досягнення майстерності в будь-якому виді професійної діяльності. Така роль, безсумнівно, зводить ці знання в ранг однієї з фундаментальних основ загальної середньої освіти [14, 15, 20].

За останні роки питанню підвищення рівня теоретичної підготовки приділялась значна увага науковців. Так, підвищенню ефективності формування знань з фізичної культури учнів молодшої школи присвячено праці Н. В. Москаленко [13, 14], де представлено новий підхід до формування теоретичних знань в інтеграції з руховою діяльністю в системі уроків фізичної культури, де реалізуються міжпредметні зв'язки. Була розроблена інноваційна програма, основою якої є розвиток творчої

активності особистості. Програма передбачала тісну взаємодію сім'ї та школи, залучення батьків до співпраці, що сприяло підвищенню ефективності процесу фізичному вихованню дітей молодшого шкільного віку.

Нетрадиційні форми проведення занять краще сприймаються учнями. Школярів (зокрема, початкових і середніх класів) стомлює одноманітність, пасивність, а фізична активність на фізіологічному рівні призводить системи організму до стану «м'язової радості». До найпоширеніших форм нетрадиційних занять науковці відносять: інтерактивний урок, інтегрований урок, теоретичний урок, практичний урок за коловим методом, урок – змагання, рольові ігри та урок-свято. Інноваційні за своєю суттю фізкультурно-оздоровчі заходи (ФОЗ) у загальноосвітніх навчальних закладах мають охоплювати всі категорії учнів. Під час підготовки та проведення ФОЗ слід урахувати стан здоров'я школярів і рівень їхньої фізичної підготовленості. Метою інноваційних ФОЗ має бути формування в учнів оздоровчих компетенцій. Форми проведення зазначених заходів залишаються традиційними: урочними та позаурочними.

Сучасні дослідники пропонують методики формування знань, припускаючи, що сформованість в учня набору знань допоможе йому в практиці формування особистісної фізичної культури. В зв'язку з цим, передбачено такі форми передачі інформації: бесіди на уроці з фізичної культури, домашні завдання, міжпредметні зв'язки, навчальні зошити, факультативні заняття та ін., що, як доведено в процесі досліджень, має позитивний вплив на розвиток освітнього процесу в школі [13, 14, 15, 19].

Н. М. Гончарова [2] присвятила своє дослідження формуванню теоретичних знань молодших школярів на основі використання комп'ютерних технологій.

О. А. Томенко [20] зазначає, що процес фізичного виховання потребує вдосконалення в контексті залучення нових форм та засобів фізичної підготовки і покращення теоретичних знань. Автор наголошує, що дієздатним інструментом інтенсифікації процесу гармонійного розвитку дітей і молоді, залучення їх до цілеспрямованих занять фізичними вправами є олімпійська освіта.

У дослідженні П. П. Коханця [4] розроблено та науково обґрунтовано педагогічні умови формування фізичних і вольових здібностей у дітей 8 і 9 років у процесі спрямованої фізичної підготовки, якими є: спрямованість педагогічних дій з формування фізичних здібностей згідно із чутливими періодами; визначені засоби поєднаного формування фізичних і вольових здібностей; визначені компоненти фізичного навантаження для формування фізичних і вольових здібностей.

С. В. Трачук [21] у своїй роботі обґрунтував шляхи вдосконалення системи фізичного виховання молодших школярів у напрямі формування їх зацікавленості і в забезпеченні відповідних фізіологічних норм рухової активності, а також запропонував систему оцінки енергетичної вартості комплексів фізичних вправ (модулів), спрямованих на розвиток рухових якостей; розробив формулу розрахунку на основі отриманих даних лінійної залежності величини споживання кисню і частоти серцевих скорочень, енергетичної вартості окремих фізичних вправ, спрямованих на розвиток рухових якостей для хлопчиків молодшого шкільного віку.

У роботі І. В. Хрипка [22] визначено характер впливу традиційних та інноваційних засобів рухової активності на розвиток фізичних здібностей та пізнавальну і мотиваційну сферу молодших школярів, який залежить від спрямованості засобів фізичного виховання; запропоновано технологію оцінювання ефективності інноваційних програм з фізичного виховання, яка передбачає вибір вчителем оптимального варіанту для певного контингенту дітей та умов матеріально-технічної бази школи.

Пошуку шляхів підвищення ефективності системи фізичного виховання учнів початкових класів в умовах сільської школи було присвячено дисертаційне дослідження В. Ю. Рубана (2018). Автором теоретично обґрунтовано, розроблено та експериментально перевірено ефективність організаційно-методичних засад оптимізації фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями 7-10 років сільських шкіл. Були визначені різновиди форм роботи, види рухової діяльності, організаційно-методичні засади їх проведення, які визначають зміст, параметри, «вартість» рекомендованого рівня рухової активності.

Л. І. Кузнєцова (2015), вивчаючи проблему фізичного стану дітей з відхиленнями розумового розвитку, пропонує застосовувати розроблену нею технологію використання рухливих ігор як основного засобу адаптивного фізичного виховання. Автором систематизовано рухливі ігри залежно від тематичних завдань та психоемоційного впливу: «природа», «спорт», «гарний настрій», «розумна гра».

Обґрунтування, розробка і впровадження новітніх технологій у навчальний процес школярів є також одним з актуальних завдань сучасного фізичного виховання.

Так, О. М. Саїнчук [17] пропонує впровадження в систему шкільного фізичного виховання інноваційний вид рухової діяльності – скандинавську ходьбу. В ході своєї роботи авторка експериментально перевірила ефективність впливу занять скандинавською ходьбою на фізичний стан молодших школярів.

В. М. Кириченко [3] запропонувала інноваційну методику розвитку координаційних здібностей в процесі занять баскетболом, що дозволило покращити показники фізичного розвитку та координаційних здібностей учнів основної школи.

Л. С. Михно пропонує використання елементів йога-аеробіки в різних формах фізкультурно-оздоровчих занять з молодшими школярами. Дані заняття покращують психічний, фізичний і соціальний компоненти здоров'я учнів [7].

О. В. Шиян [24] в своєму дослідженні пропонує уроки фізичної культури з використанням елементів бадмінтону, які спрямовані на підвищення рівня фізичної підготовленості та фізичного (соматичного) здоров'я; визначені нові підходи до організації процесу фізичного виховання молодших школярів з урахуванням особливостей правил гри в бадмінтон, адаптованих до умов, необхідних для забезпечення ефективності уроків фізичної культури.

Дисертаційна робота О. М. Почтар [15] присвячена розробці методики формування основ здоров'я дівчаток початкової школи в процесі позаурочних занять з художньої гімнастики та використанню біомеханічних характеристик координаційних здібностей школярів в комплексі з іншими показниками для обґрунтування раціональності побудови методики формування основ здоров'я.

С. В. Власова [1] запропонувала впровадження у систему фізичного виховання інноваційний вид рухової діяльності – катання на роликових ковзанах. Авторка обґрунтувала, розробила та експериментально перевірила ефективність впливу занять з пріоритетним використанням елементів катання на роликових ковзанах в позаурочний час на фізичний стан учнів 5-6 класів.

Науковці Ж. Е. Фірільова, О. Г. Сайкіна [25] запропонували використання оздоровчо-розвивальної програми танцювально-ігрової гімнастики «СА-ФІ-ДАНСЕ». Дана програма спрямована на всебічний та гармонійний розвиток дітей дошкільного і молодшого шкільного віку.

На думку науковців Н. В. Москаленко та О. М. Демідової (2019) одним з напрямів вирішення проблеми дефіциту рухової активності молодших школярів є застосування спортивних танців в загальноосвітніх навчальних закладах. Доступність і популярність спортивних танців серед дітей дозволяє використовувати цей вид спорту в системі фізичного виховання загальноосвітніх шкіл. Систематичне заняття дітей танцями та їх зацікавленість надають можливість активізувати виховну роботу із застосуванням специфічних засобів танцювального мистецтва. В системі загальноосвітньої школи можливе застосування спортивних танців у різних формах: гімнастика до уроків, фізкультхвилинки під час уроків, ігри та фізичні вправи на перервах і в групах продовженого дня [10].

Науковці О. Шевяков, Я. Славська, О. Алфьоров вважають доцільними використання засобів народної фізичної культури для розвитку фізичних та моральних здібностей дітей сьогодення [23]. Головне завдання засобів народної фізичної культури на різних історичних етапах розвитку суспільства полягає в їх застосуванні для розвитку фізичних якостей і формування рухових вмінь людини, необхідних для існування в певних кліматичних умовах та для досягнення успіхів в різних сферах діяльності. Засоби народного тіловиховання є типовими руховими діями – біг, стрибки, метання, лазіння та інші, що існують в сучасній класичній фізичній культурі.

Однак, на думку вчених, вони відрізняються значною варіативністю, поєднуються з використанням різних предметів, передбачають комплексність рухових дій. До наших днів через тисячоліття дійшли ігри, забави, танці. І. Степанова [18] розглядає питання необхідності використання елементів українських народних традицій у процесі фізичного виховання дітей. З її точки зору систематичне використання українських народних ігор на заняттях фізичною культурою сприяє розвитку і вдосконаленню рухових та особистісних якостей.

Дисертаційне дослідження І. О. Юзовець (2020) присвячене розробці організаційно-методичних засад фізкультурно-оздоровчих занять молодших школярів з пріоритетним використанням елементів міні-баскетболу.

На даний час у нашій країні впроваджується багато інновацій. Для формування мотивації дітей до систематичних занять фізичними вправами науковці пропонують вчителям використовувати нетрадиційний зміст проведення уроків фізичної культури. На таких уроках вчителі враховують побажання учнів, зважають на те, якими видами рухової активності вони бажають займатися. Науковці

впроваджують в систему фізичного виховання, незвичні для шкільних занять види рухової активності: спортивні танці, фітнес, фізичну культуру з елементами українських традицій та ін.

Практика системи шкільного фізичного виховання України свідчить про те, що, не дивлячись на наявність досліджень щодо застосування новітніх, високоефективних спортивних та фізкультурно-оздоровчих технологій (степ-аеробіка, фітбол-аеробіка, пілатес, йога-аеробіка, аква-аеробіка та інші) у роботі з дітьми і підлітками застосовуються вони недостатньо.

Висновки. Аналізуючи авторські інноваційні системи фізичного виховання учнів початкової школи [13, 19], які у максимальній мірі враховують вимоги Нової української школи привертають увагу такі аспекти, які є спільними: спрямування уроків фізичної культури не тільки на фізичну підготовленість, а й на розвиток особистості, на індивідуальне сприймання навчального матеріалу; відмова від жорсткої регламентації занять, підвищення їх емоційної насиченості; максимальна різноманітність форм, методів і засобів фізичного виховання; широке використання інноваційних здоров'язбережувальних технологій.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці підходів щодо впровадження нових видів рухової активності у практику фізичного виховання молодших школярів.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що відсутній будь-який конфлікт інтересів.

Література

1. Власова С. В. Організаційно-методичні засади використання засобів катання на роликових ковзанах у фізкультурно-оздоровчих заняттях з учнями 5-6 класів: автореф. дис...канд. наук з фіз. вих. і спорту. 24.00.02. Дніпро, 2019. 20 с.
2. Гончарова Н. М. Автоматизовані системи контролю фізичного стану дітей молодшого шкільного віку в процесі фізичного виховання: автореф. дис...канд. наук з ф.в. і спорту. 24.00.02. Київ: 2009. 20 с.
3. Кириченко В. М. Методика розвитку координаційних здібностей учнів основної школи у процесі занять баскетболом: автореф. дис...канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2016. 20 с.
4. Коханець П. П. Формування фізичних і вольових здібностей у дітей молодшого шкільного віку в процесі спрямованої фізичної підготовки: автореф. дис...канд. наук з фіз. вих. і спорту: 13.00.02. Львів, 2006. 21 с.
5. Круцевич Т. Ю. К вопросу об эффективности системы физического воспитания в общеобразовательных школах Украины. *Спортивный вестник Придніпров'я*. 2012. №1. С. 239 – 243.
6. Кузнецова Л. І. Рухливі ігри як основний засіб адаптивного фізичного виховання молодших школярів з відхиленнями розумового розвитку: автореф. канд. наук з фіз. вих. і спорту: 24.00.02. Київ, 2015. 20 с.
7. Михно Л. С. Фізичне виховання молодших школярів на основі застосування засобів йога-аеробіки: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту: 24.00.02. Київ, 2017. 20 с.
8. Мітова О., Онищенко В. Зміст і засоби контролю теоретичної підготовленості баскетболістів на етапі початкової підготовки. *Спортивный вестник Придніпров'я*. 2019. №4. С. 74 – 84.
9. Моїсєєв С. О., Гузар В. М., Шолар О. Г. Концептуальні засади розвитку предметних компетентностей учнів 1-4 класів на уроках фізичної культури в Новій українській школі. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць/редкол. В.В. Кузьменко (голова) та ін.. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2019. Випуск 43. С. 45-56.*
10. Москаленко Н., Демідова О., Бодня В. Вплив занять спортивними танцями на фізичний стан дітей молодшого шкільного віку. *Спортивный вестник Придніпров'я*. 2019. №1. С. 105 – 118.
11. Москаленко Н., Круцевич Т., Пангелова Н. Теоретичні аспекти проблем контролю та оцінки навчальних досягнень школярів з фізичної культури *Спортивный вестник Придніпров'я*. 2021. №2. С. 101-110. DOI:10.32540/2071-1476-2021-2-101
12. Москаленко Н., Решетилова В., Михайленко Ю. Сучасні підходи щодо підвищення рухової активності дітей шкільного віку. *Спортивный вестник Придніпров'я*. 2018. №1. С. 203 – 208.
13. Москаленко Н. В. Теоретико-методичні засади інноваційних технологій в системі фізичного виховання молодших школярів: дис...д-ра наук з фіз. вих. і спорту: 24.00.02. Дніпропетровськ, 2009. 454 с.
14. Москаленко Н. В., Сидорчук Т. В., Решетилова В. М., Яковенко А. В. Інновації у фізичному вихованні в закладах загальної середньої освіти: навчальний посібник. Дніпро, 2022. 76 с.

15. Почтар О. М. Формування основ здоров'я дівчаток початкової школи в процесі позаурочних занять з художньої гімнастики: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2010. 21 с.
16. Рубан В. Ю. Організаційно-методичні засади оптимізації процесу фізичного виховання учнів початкових класів в умовах сільської загальноосвітньої школи: автореф. дис...канд. наук з фіз.. вих.. і спорту: 24.00.02. Дніпро, 2018. 20 с.
17. Сайчук О. М. Програмування фізкультурно-оздоровчих занять скандинавською ходьбою у фізичному вихованні молодших школярів: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. Київ, 2015. 20 с.
18. Степанова І. Українські традиції у фізичному вихованні дітей. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2015. №2. С. 212 – 214.
19. Типова освітня програма 3-4 клас, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. Наказ КМ № 1273 від 08.10.2019 р.
20. Томенко О. А. Теоретико-методичні основи неспеціальної фізкультурної освіти учнівської молоді: автореф. дис...д-ра наук з фіз.вих та спорту: 24.00.02. Київ, 2012. 36 с.
21. Трачук С. В. Моделювання режимів рухової активності молодших школярів у процесі фізичного виховання: автореф. дис ... канд. наук з фіз. вихов. та спорту: 24.00.02. Київ: Національний університет фізичного виховання і спорту України, 2011. 21 с.
22. Хрипко І. В. Вплив програм з традиційними та інноваційними засобами фізичного виховання на фізичний стан молодших школярів: автореф. дис...канд. наук з фіз. вих. і спорту: 24.00. 02. Київ, 2012. 21 с.
23. Шевяков О., Славська Я., Алфьоров О. Виховання сучасних школярів засобами народної фізичної культури. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2017. №1. С. 255 – 259.
24. Шиян О. В. Обґрунтування змісту уроків фізичної культури з елементами бадмінтону для дітей молодшого шкільного віку: автореф. дис.... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02 . Київ, 2004. 20 с.
25. Юзковець І. О. Комплексний розвиток фізичних здібностей учнів молодших класів засобами міні-баскетболу: дисерт. ... доктора філософії: 017-фізична культура і спорт. Переяслав, 2020. 278 с.

References

1. Vlasova S. V. Organizational and methodological principles of using roller skating equipment in physical education classes with 5-6 grade students: autoref. Ph.D. sciences in physics ed. and sports. 24.00.02. Dnipro, 2019. 20 p.
2. Honcharova N. M. Automated systems for monitoring the physical condition of children of primary school age in the process of physical education: autoref. dis... candidate of sciences with ph.ed. and sports. 24.00.02. Kyiv: 2009. 20 p.
3. Kyrychenko V. M. Methodology for the development of coordination abilities of elementary school students in the process of playing basketball: autoref. Ph.D. ped. Sciences: 13.00.02. Kyiv, 2016. 20 p.
4. Kokhanets P. P. Formation of physical and volitional abilities in children of primary school age in the process of targeted physical training: author's abstract. Ph.D. sciences in physics exit and sports: 13.00.02. Lviv, 2006. 21 p.
5. Krutsevich T. Yu. To the question of the effectiveness of the physical education system in general schools of Ukraine. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. 2012. No. 1. P. 239 – 243.
6. Kuznetsova L. I. Movement games as the main means of adaptive physical education of younger schoolchildren with intellectual disabilities: autoref. Ph.D. in ph. ed. and sports: 24.00.02. Kyiv, 2015. 20 p.
7. Mykhno L. S. Physical education of younger schoolchildren based on the use of yoga-aerobics: autoref. thesis ... candidate sciences in physics education and sports: 24.00.02. Kyiv, 2017. 20 p.
8. Mitova O., Onishchenko V. Content and means of control of theoretical preparation of basketball players at the stage of initial training. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. 2019. No. 4. P. 74 – 84.
9. Moiseev S. O., Huzar V. M., Sholar O. G. Conceptual foundations of the development of subject competencies of students of grades 1-4 in physical education lessons at the New Ukrainian School. *Pedagogical almanac: a collection of scientific works/edition*. V.V. Kuzmenko (head) and others. Kherson: Kherson Academy of Continuing Education, 2019. Issue 43. P. 45-56.

10. Moskalenko N., Demidova O., Bodnya V. The influence of sports dance classes on the physical condition of children of primary school age. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. 2019. No. 1. P. 105 – 118.
11. Moskalenko N., Krutsevich T., Pangelova N. Theoretical aspects of problems of control and evaluation of educational achievements of schoolchildren in physical culture. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. 2021. No. 2, pp. 101-110. DOI: 10s. 32540/2071-1476-2021-2-101
12. Moskalenko N., Reshetylova V., Mykhaylenko Yu. Modern approaches to increasing the motor activity of school-aged children. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. 2018. No. 1. P. 203 – 208.
13. Moskalenko N. V. Theoretical and methodological foundations of innovative technologies in the system of physical education of younger schoolchildren: dissertation of the Doctor of Sciences in Physics. Ed. and sports: 24.00.02. Dnipropetrovsk, 2009. 454 p.
14. Moskalenko N. V., Sydorchuk T. V., Reshetylova V. M., Yakovenko A. V. Innovations in physical education in institutions of general secondary education: a study guide. Dnipro, 2022. 76 p.
15. Pochtar O. M. Formation of the basics of elementary school girls' health in the process of extracurricular classes in rhythmic gymnastics: autoref. thesis... candidate ped. Sciences: 13.00.02. Kyiv, 2010. 21 p.
16. Ruban V. Yu. Organizational and methodological principles of optimizing the process of physical education of primary school students in the conditions of a rural secondary school: author's abstract. Cand. of Science in Physical Education and Sports: 24.02.02. Dnipro, 2018. 20 p.
17. Sainchuk O. M. Programming physical culture and health classes with Scandinavian walking in physical education of younger schoolchildren: autoref. thesis ... candidate sciences in physics education and sports: 24.00.02. Kyiv, 2015. 20 p.
18. Stepanova I. Ukrainian traditions in physical education of children. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. 2015. No. 2. P. 212 – 214.
19. A typical educational program for grades 3-4, developed under the leadership of Shiian R. B. Order of the CM No. 1273 dated 08.10.2019.
20. Tomenko O. A. Theoretical and methodological foundations of non-special physical education of schoolchildren: author's abstract. Doctor of Science in Physical Education and Sports: 24.00.02. Kyiv, 2012. 36 p.
21. Trachuk S. V. Modeling modes of motor activity of younger schoolchildren in the process of physical education: autoref. thesis ... candidate sciences in physics ed. and sports: 24.00.02. Kyiv: National University of Physical Education and Sports of Ukraine, 2011. 21 p.
22. Hrypko I. V. The influence of programs with traditional and innovative means of physical education on the physical condition of younger schoolchildren: autoref. Ph.D. sciences in physics ed. and sports: 24.00. 02. Kyiv, 2012. 21 p.
23. Sheviakov O., Slavskya Ya., Alfiorov O. Education of modern schoolchildren by means of folk physical culture. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. 2017. No. 1. P. 255 – 259.
24. Shyian O. V. Justification of the content of physical education lessons with elements of badminton for children of primary school age: autoref. thesis... candidate sciences in physics education and sports: 24.00.02. Kyiv, 2004. 20 p.
25. Yuzkovets I. O. Comprehensive development of physical abilities of junior school students by means of mini-basketball: dissertation... Doctor of Philosophy: 017-physical culture and sport. Pereyaslav, 2020. 278 p.